

Ehdotusten periaatteet: ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvat 1.1.2018 alkaen

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt koulutuksen järjestäjille 9.6.2017 ehdotukset uusiksi ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluviksi, kuten hallituksen esityksessä laiksi ammatillisesta koulutuksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 39/2017 vp) on esitetty.

Uuden lainsäädännön mukaiset järjestämisluvat tullaan myöntämään, kun laki ammatillisesta koulutuksesta on vahvistettu, kuitenkin viimeistään syyskuun 2017 loppuun mennessä. Uuden lainsäädännön mukaiset järjestämisluvat tulevat voimaan 1.1.2018 lukien.

Ministeriö pyytää koulutuksen järjestäjiltä vastineet niitä koskevaan lupaehdotukseen 11.8.2017 mennessä. Samassa yhteydessä koulutuksen järjestäjä voi hakea harkintansa mukaan muutoksia lupaansa tai uusia tehtäviä (työvoimakoulutustehtävä, laajennettu oppisopimuskoulutustehtävä, vankilaopetuksen tehtävä).

Mikäli koulutuksen järjestäjät ovat yhdistymässä 1.1.2018 lukien, fuusiota koskevat erilliset järjestäjäkohtaiset hakemukset liitteineen tulee toimittaa samassa aikataulussa kuin vastineet.

Niille järjestäjille, joilla on tällä hetkellä pelkästään ammatillisen lisäkoulutuksen järjestämislupa, mutta joilla ei ole voimassa olevia tutkinnon järjestämissopimuksia, ei ole tehty ehdotusta järjestämisluvaksi (134 § 1 mom.). Järjestäjien nykyinen järjestämislupa jatkuu siirtymäsäännöksen mukaisesti määräaikaisena siirtymäkauden ajan.

Sellaisten tahojen, joilla ei ole voimassa olevan ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998) tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) nojalla ministeriön myöntämää koulutuksen järjestämislupaa, on mahdollista halutessaan hakea sitä (esim. työvoimakoulutusta toteuttaneet organisaatiot tai yksityiset koulutuspalvelujen tuottajat). Myös nämä hakemukset tulee toimittaa ministeriölle viimeistään 11.8.2017 mennessä.

Järjestämislupia koskevien ehdotusten sisältö

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut ehdotukset uusien järjestämislupien sisällöksi hallituksen esityksen siirtymäsäännösten (133 §, 134 §) mukaisesti vastaamaan voimassa olevia järjestämislupia ja tutkinnon järjestämissopimuksia ottaen huomioon järjestämislupasäätelyssä tapahtuvat sisällölliset muutokset. Ehdotukset on valmisteltu seuraavien periaatteiden mukaisesti.

Tutkinnot ja koulutukset

Ehdotetun uuden ammatillista koulutusta koskevan lain mukaisesti tutkintojen myöntämisoikeus siirtyisi kaikilta osin koulutuksen järjestäjille. Tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvista päätettäisiin tutkinnoista, joita koulutuksen järjestäjällä on oikeus antaa. Ammatilliset perustutkinnot osaamisalarajoituksineen, valmentavat koulutukset ja oikeudet toimia kuljetusalan koulutuskeskuksina sisältyvät siirtymäsäännösten (133 §) mukaisesti ehdotuksiin koulutuksen järjestäjän pääsääntöisesti voimassa olevien ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvien mukaisesti. Ehdotuksiin sisältyvät lisäksi ne ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, joista koulutuksen järjestäjällä on voimassa oleva tutkinnon järjestämissopimus tutkintotoimikunnan kanssa, ja joista on saatu tieto Opetushallitukselta 3.5.2015 mennessä. Muutamalle järjestäjälle, jotka ovat järjestäneet usean vuoden ajan koulutusta pelkästään joihinkin tiettyihin yksittäisiin perustutkintoihin, ehdotetaan perustutkintojen osalta oikeutta vain kyseisten perustutkintojen järjestämiseen. Ehdotukset sisältävät lisäksi tutkintorakenneasetuksen (137/2017) liitteen mukaiset tutkintorakenteen muutokset.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on nykyisissä peruskoulutuksen järjestämisluvista rajoittanut kulttuurialan koulutuksen järjestämistä. Sen järjestämistä on tarpeen rajoittaa myös tulevaisuudessa, jotta koulutustarjontaa vastaisi työelämän tarvetta. Vuoden 2017 alusta toteutetussa tutkintouudistuksessa audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto ja painoviestinnän perustutkinto korvattiin uudella media-alan perustutkinnolla. Tässä yhteydessä peruskoulutuksen järjestämisluviin lisättiin teknisenä muutoksena uusi media-alan perustutkinto 1.8.2017 lukien myös niille koulutuksen järjestäjille, joilla on aiemmin ollut lupa järjestää painoviestinnän perustutkintoa, mutta ei audiovisuaalisen viestinnän perustutkintoa. Kyseisiä koulutuksen järjestäjiä on 19. Näiden koulutuksen järjestäjien osalta järjestämislupa myönnettiin kuitenkin ehdollisena. Järjestämisluviin kirjattiin, että ministeriö tulee arvioimaan koulutustarpeen näkökulmasta media-alan perustutkinnon järjestämistä osana koulutuksen järjestäjien koulutustehtäväkokonaisuutta samassa yhteydessä, kun ammatillisen koulutuksen järjestämisluvut uudistetaan 1.1.2018 lukien. Uuden lainsäädännön mukaisia järjestämislupia koskeva ehdotus on valmisteltu siten, että kyseisille koulutuksen järjestäjille ei esitetä järjestämislupaansa media-alan perustutkintoa, ellei niillä ole ollut painoviestinnän perustutkinnon koulutuksessa uusia opiskelijoita tarkastelujaksolla vv. 2010 – 2015 /Vipunen. Media-alan koulutusta järjestetään jo nykyiselläänkin enemmän kuin työelämän tarve edellyttää eikä siksi ole tarvetta laajentaa tarjontaa.

Liite 1: Tutkintorakenteessa tapahtuvat muutokset, muutokset tutkinnoittain

Liite 2: Voimassaolevat näyttötutkintojen järjestämissopimukset/OPH ja tutkintotoimikunnat (tilanne 3.5.2017)

Linkki: Uudet opiskelijat, opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet/Vipunen, <https://vipunen.fi/fi-fi/amatillinen/Sivut/Opiskelijat-ja-tutkinnot.aspx>

Opetus- ja tutkintokieli

Opetuskieli on ehdotuksissa määritelty voimassa olevien ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvien opetuskielten perusteella. Perustutkintojen tutkintokieli on määritelty nykyisistä järjestämisluvista tutkintokohtaisesti opetuskielestä poikkeava toinen kotimainen kieli (suomi tai ruotsi) ja vieraskielisten tutkintojen kieli (englanti tai venäjä). Lisäkoulutuksen tutkintojen tutkintokielet on pääsääntöisesti määritelty vastaamaan ammatillisten perustutkintojen tutkintokieliä (suomi tai ruotsi).

Toiminta-alue

Voimassaolevissa peruskoulutuksen järjestämisluvuissa on määritelty kunnat, joissa koulutusta voidaan järjestää. Lisäkoulutuksen luvissa ei ole määritelty alueita.

Järjestämisluopaehdotuksessa määritellään ensisijainen toiminta-alue, jolla koulutuksen järjestäjä on velvollinen huolehtimaan osaamis- ja koulutustarpeesta. Tällä turvataan koulutuksen ja tutkintojen alueellinen saatavuus. Ensisijaisen toiminta-alueen ohella koulutuksen järjestäjä voi järjestää resurssiensa puitteissa tutkintoja ja koulutusta myös muualla Suomessa Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta.

Toiminta-alue on määritelty järjestämisluopaehdotuksiin seuraavien periaatteiden mukaisesti:

1. Jokaiseen maakuntaan on määritelty vähintään yksi monialainen ja monipuolisesti koulutusta tarjoava järjestäjä, ja joka pystyy laajasti vastaamaan toiminta-alueensa osaamistarpeeseen. Näitä järjestäjiä on yhteensä 25.
2. Niille koulutuksen järjestäjille, joiden koulutustarjonnan enemmän erikoistunut profiili täydentää kohdassa 1 mainittujen järjestäjien koulutustarjontaa, on määritelty ensisijaiseksi toiminta-alueeksi maakunta, jonka koulutustarjontaa se pääasiallisesti täydentää. Järjestäjä veloitetaan toimimaan yhteistyössä samalla toiminta-alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Tähän ryhmään kuuluvia järjestäjiä on yhteensä 69.
3. Niille koulutuksen järjestäjille, joiden koulutustarjonnan profiili täydentää alueellisesti edellä olevien järjestäjien koulutustarjontaa toiminta-alueeksi on määritelty nykyiset ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisluvun kunnat. Järjestäjä veloitetaan toimimaan yhteistyössä samalla toiminta-alueella toimivien muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Näitä järjestäjiä on yhteensä 25.
4. Pelkästään musiikin alan tai liikunnan alan koulutuksen järjestäjille on määritelty ensisijaiseksi toiminta-alueeksi yksi tai useampi maakunta. Jokainen maakunta kuuluu yhden musiikin tai liikunta-alan koulutusta järjestävän järjestäjän ensisijaiseen toiminta-alueeseen, jotta vastataan alan koko maan koulutustarpeeseen. Maakuntien ensisijaisuuden määrittelyssä on hyödynnetty uusien opiskelijoiden alueellisia liikkuvuustietoja vv. 2014-2015. Musiikin alan ja liikunnan alan koulutuksen järjestäjät veloitetaan toimimaan yhteistyössä muiden alan ammatillista koulutusta järjestävien koulutuksen järjestäjien kanssa. Tähän ryhmään kuuluvia järjestäjiä on yhteensä 20.
5. Jokaiselle ammatillista erityisoppilaitosta ylläpitävälle koulutuksen järjestäjälle on määritelty ensisijaiseksi toiminta-alueeksi yksi tai useampi maakunta. Jokainen maakunta kuuluu yhden ammatillisen erityisoppilaitoksen ylläpitäjän ensisijaiseen toiminta-alueeseen, jotta vastataan koko maan vaativan erityisen tuen koulutustarpeeseen. Näiden koulutuksen järjestäjien tulee oman tehtävänsä puitteissa toimia yhteistyössä muiden samalla toiminta-alueella toimivien koulutuksen järjestäjien kanssa. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee toimia yhteistyössä niiden koulutuksen järjestäjien kanssa, joiden pääasiallisena tehtävänä on vaativan erityisen tuen järjestäminen, (ml. järjestäjä, joka vastaa ruotsinkielisen vaativan erityisen tuen järjestämisestä). Tähän ryhmään kuuluvia järjestäjiä on yhteensä 6.
6. Niille koulutuksen järjestäjille, jotka vastaavat erikoistuneella koulutustarjonnallaan koko maan koulutustarpeeseen eikä kukaan muu järjestäjä järjestä ko. koulutusta, ensisijaiseksi toiminta-alueeksi on määritelty Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta koko maa. Näitä järjestäjiä on 2.

Liite 3: Ammatillisen koulutuksen järjestäjien luvissa määrätyt kunnat, tilanne 1.8.2017 lukien

Liite 4: Ehdotukset ensisijaisiksi toiminta-alueiksi

Linkki: Alueellinen liikkuvuus: Uusien opiskelijoiden edellisen vuoden kotimaakunta/Vipunen, <https://vipunen.fi/fi-fi/ammattillinen/Sivut/Opiskelijat-ja-tutkinnot.aspx>

Opiskelijavuosien vähimmäismäärää koskeva ehdotus

Uudessa järjestämisluvassa päätettäisiin koulutuksen järjestäjän opiskelijavuosien vähimmäismäärästä. Tällä turvataan koulutuksen järjestäjille ennakoitava toiminnan volyymi. Vuotuisella opetus- ja kulttuuriministeriön suoritepäätöksellä päätetään järjestämisluvassa vähimmäisopiskelijavuosimäärän pohjalta tavoitteellinen opiskelijavuosimäärä, joka on samalla rahoitettavan toiminnan maksimi. Vuotuinen suoritepäätös ei voi alittaa järjestämisluvassa vähimmäismäärää. Järjestämisluvassa päätettäisiin pääosa opiskelijavuosien kokonaismäärästä ja pieni osa kohdennettaisiin vuotuisella suoritepäätöksellä. Tämä mahdollistaisi opiskelijavuosivolyymin kohdentamisen joustavasti työelämän muuttuvien tarpeiden mukaisesti (esim. äkillisiin rakennemuutostilanteisiin vastaaminen, työllisyystilanteen muutoksiin vastaaminen).

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleminen järjestämisluoaehtotusten vähimmäisopiskelijavuosimäärä perustuu lakiehdotuksen siirtymäsäännöksiin.

Tavoitteellisten opiskelijavuosien määrän asettaminen valtion talousarviossa

Järjestämisluoaehtotusten opiskelijavuosien vähimmäismääräehteotuksen valmistelussa on aluksi määritelty uuden opiskelijavuosi -käsitteen mukainen koko maan tavoitteellisten opiskelijavuosien enimmäismäärä, josta päätetään valtion talousarviossa. Tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän taso asetetaan siten, että se mahdollisimman hyvin vastaisi koko maan tasolla aiempien suoritteiden mukaista kokonaisvolyymin suhteessa vuonna 2018 tarkoitukseen käytettävissä olevaan määrärahaan. Laskennan perustana on käytetty nykyisiä valtionosuusrahoituksen suoritteita, jotka oppilaitosmuotoisessa peruskoulutuksessa ovat järjestämisluoapien 2017 enimmäisopiskelijamäärät ja muissa koulutusmuodoissa vuoden 2016 rahoituksen perusteena olevat suoritteet. Oppisopimusmuotoisen lisäkoulutuksen opiskelijamäärät on kerrottu muuntoker-toimella, joka on asetettu siten, että uuden opiskelijavuosisuoritteiden käyttöönotto ei aiheuttaisi merkittäviä muutoksia oppisopimusmuotoisen lisäkoulutuksen rahoitustasoon. Erikoisoppilaitosten opiskelijatyöpäivät on muunnettu yhteismitalliseksi opiskelijavuosisuoritteeksi jakamalla ne kalenterivuoden työpäivillä.

Edellä muodostettu opiskelijavuosisuorite muunnetaan vastaamaan ajallisesti uutta rahoituksen perusteenä olevaa opiskelijavuotta alentamalla suoritteiden kokonaismäärää 10 prosentilla. Tämä tehdään siksi, että tällä hetkellä erityisesti oppilaitosmuotoisessa perustutkintokoulutuksessa, jota on valtaosa kokonaisvolyymin, rahoituksen näkökulmasta yksi päätoiminen opiskelija käyttää koko kalenterivuoden, kun jatkossa yhteen opiskelijavuosisuoritteeseen sisältyy kalenterivuotta kohden enemmän kuin yhden opiskelijan opiskelua. Menettelyllä turvataan myös se, että muutostilanteessa opiskelijavuosien kokonaismäärä ei muodostu liian suureksi suhteessa talousarvion määrärahatasoon ja siten opiskelijavuotta kohden tuleva rahoitus alenisi epätarkoituksenmukaisesti. Pyrkimyksenä on, että tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä saataisiin muodostettua koko maan tasolla siten, että se vastaisi mahdollisimman hyvin uuden suoritteiden mukaista todellista opiskelijavuositoteumaa vuonna 2018.

Vuoden 2018 tavoitteellisten opiskelijavuosien kokonaismäärä saadaan, kun valtionosuusrahoitteen koulutuksen opiskelijavuosiin lisätään TEM:stä siirtyvällä määrärahalla rahoitettavat työvoimakoulutuksen

opiskelijavuodet ja vuonna 2017 avustuksina rahoitetut maahanmuuttajien koulutukseen tarkoitetut opiskelijavuodet. Näin saadaan koko maan tasolla tavoitteellisten opiskelijavuosien enimmäismääräksi yhteensä noin 176 000, josta työvoimakoulutukseen kohdennettava määrä on vähintään 5 000 opiskelijavuotta. Lopullinen tavoitteellinen opiskelijavuosien enimmäismäärä päätetään valtion talousarviossa.

Järjestämislupien opiskelijavuosien vähimmäismäärän asettaminen

Lähtökohtana on, että järjestämislupien vähimmäismäärät kattavat yhteenlaskettuna koko maan tasolla noin 90 % valtion talousarviossa päätettävästä tavoitteellisesta opiskelijavuosien enimmäismäärästä. Lupien opiskelijavuosien vähimmäismäärien asettaminen järjestäjäkohtaisesti oikeudenmukaiselle tasolle edellyttää, että järjestämisluvan koko sisältö on muilta osin tiedossa (esim. uuden työvoimakoulutuksen tehtävän saavat järjestäjät ja mahdolliset täysin uudet ammatillisen koulutuksen järjestäjät). Tämän vuoksi ministeriön ehdotukset koulutuksen järjestäjille on valmisteltu siten, että lupien vähimmäismäärä koko maan tasolla ei vielä kata 90 % tavoitteellisista opiskelijavuosista. Tämä on välttämätöntä myös siksi, että koulutuksen järjestäjien palautteen perusteella tulee voida tehdä yksittäisiä järjestäjiä koskevia välttämättömiä korjauksia ja muita tarkistuksia ministeriön pohjaehdotukseen ilman, että sillä on välttämättä vaikutusta muiden järjestäjien lupien vähimmäismääriin. Tästä johtuen ministeriön ehdotukset kattavat noin 85 % koko maan tavoitteellisista opiskelijavuosista.

Opiskelijavuosien vähimmäismääriä koskevat ehdotukset on laadittu siten, että niillä ei lähtökohtaisesti muuteta koulutusvolyymin alueellista ja järjestäjäkohtaista suhteellista jakautumista nykytilaan verrattuna. Ehdotukset lupien vähimmäismääräksi on tehty laskennallisesti pääosin ilman järjestäjäkohtaista harkintaa. Poikkeuksena kuitenkin on otettu huomioon oppilaitosmuotoisen lisäkoulutuksen opiskelijatyövuosien toteutumisen ja rahoituksen perusteena olevien suoritteiden erotus, siten että ei lähtökohtaisesti asettaisi luvan vähimmäismäärää liian korkealle tasolle toteumaan nähden niille järjestäjille, jotka ovat alittaneet lupansa. Vastaava tarkistus on tehty myös oppilaitosmuotoisen peruskoulutuksen osalta niille järjestäjille, jotka vuonna 2016 ovat alittaneet lupansa enimmäisopiskelijamäärän ja joiden lupaa vuodelle 2017 ei ole tältä osin vastaavasti tarkistettu.

Joillekin koulutuksen järjestäjille on tehty ehdotus koskien sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen ja vaativan erityisen tuen opiskelijavuosien enimmäismäärää. Nämä luvan opiskelijavuosien vähimmäismäärää koskevat rajoitukset perustuvat voimassa oleviin ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupiin ja ne on valmisteltu nykytilaa vastaaviksi.

Talousarviossa asetettavan koko maan tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän laskenta, lupien opiskelijavuosien vähimmäismäärien valmistelussa käytetyt järjestäjäkohtaiset pohjaluvut ja yksityiskohtainen laskenta ilmenevät liitteenä olevasta taulukosta.

Liite 5: Ehdotus lupien opiskelijavuosien vähimmäismääräksi

Muut oikeudet, velvollisuudet, ehdot sekä kehittämis- ja muut tehtävät

Voimassa olevista järjestämisluvista ministeriön valmistelemiin lupaehdotuksiin sisältyvät velvollisuudet huolehtia vaativan erityisen tuen tehtävästä ja erityisen tuen kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävästä sekä oikeudet sisäoppilaitosmuotoiseen koulutukseen ja urheilijoiden ammatillisen koulutuksen tehtävään. Muut nykyisissä luvissa olevat järjestäjäkohtaiset velvoitteet, ehdot ja kehittämistehtävät sisältyvät ehdo-

tuksiin niiltä osin, kuin on ollut tarkoituksenmukaista. Näitä ovat muun muassa järjestäjien väliset yhteistyösopimukset metsäkoneenkuljetuksen osaamisalan koulutuksen järjestämiseksi. Tähän kohtaan sisältyvät mahdolliset muut järjestäjäkohtaiset ehdot.

Lisätietoja:

Ylitarkastaja Tarja Koskimäki, (Uusimaa, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu, Lappi), puh. 02953 30166, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Jukka Lehtinen, (Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Keski-Suomi, Varsinais-Suomi ja Satakunta), puh. 02953 30183, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Anne Mårtensson, (Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala), puh. 02953 30104, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Mari Pastila-Eklund, (Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa), puh. 02953 30249, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Opetusneuvos Tarja Olenius, puh. 02953 30237, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Projektisuunnittelija Saara Ikkela, puh. 02953 30109, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Hallitussihteeri Saara Luukkonen, 02953 30366, etunimi.sukunimi@minedu.fi

Ylijohtaja Mika Tammilehto, 02953 30308, etunimi.sukunimi@minedu.fi